

Talentontwikkeling volgens het Kamerooperahuis

Talentontwikkeling hoort thuis in de basis van een gezond cultureel landschap. Zonder voeding aan de basis bloedt de top dood.

Het Kamerooperahuis is van mening dat artistiek talent de ruimte nodig heeft om de eigen signatuur verder te ontwikkelen. Puur en alleen een artistiek inhoudelijke focus is echter niet meer toereikend.

Wij dagen muziektheatermakers uit om hun talent zo breed mogelijk in te zetten in de samenleving, met als doel hen voldoende bagage mee te geven om met hun vak hun brood te verdienen.

Een solide financiële basis en continuïteit zijn voor het Kamerooperahuis noodzakelijk. Het is namelijk onmogelijk gebleken om talentontwikkeling volledig uit de markt te financieren.

Onze overtuiging

Talentontwikkeling is het fundament van het Kamerooperahuis. Wij zijn ervan overtuigd dat jonge kunstenaars zich niet alleen artistiek moeten kunnen ontplooien maar dat ze zich ook als cultureel ondernemer staande moeten kunnen houden. Talent wordt ontwikkeld door het als een ambacht te benaderen: door veel en vaak te werken, onder inspirerende begeleiding.

Het Kamerooperahuis helpt muziektheatermakers om een stevig netwerk op te bouwen en te onderhouden, om samenwerkingen tot stand te brengen die discipline-overstijgend zijn en om plannen te bedenken met mensen buiten de culturele sector. Een authentiek artistiek product vormt daarbij uiteraard altijd het uitgangspunt.

Muziektheater midden in de samenleving

Sinds 2013 werkt het Kamerooperahuis met zo'n twintig getalenteerde muziektheatermakers in de vorm van een Collectief. Hiervoor selecteren wij talenten met lef en een open geest. Ons Collectief is een mengeling van disciplines en een bewuste mix van nieuw en meer ervaren talent dat elkaar wederzijds inspireert: schrijvers, componisten, regisseurs, zangers, musici, performers, vormgevers en een dramaturg. In wisselende samenstellingen werken zij aan voorstellingen, maar we leren hen ook om de zakelijke markt, het onderwijs en sociaal-maatschappelijke initiatieven te bedienen. Muziektheater is de duizendpoot onder de kunstvormen en daardoor bij uitstek geschikt om op vele terreinen van meerwaarde te zijn. Door het genre breed in te zetten ontdekken Collectiefleden wat bij hen past, krijgen ze de mogelijkheid om hun artistieke talenten verder te ontwikkelen en ontdekken ze gaandeweg ook andere vaardigheden.

Samen met ArtEZ en Driezorg organiseerde het Kamerooperahuis in oktober 2014 de projectweek 'Concert des Levens' voor en door conservatoriumstudenten. Onder begeleiding van Collectiefleden gingen de studenten in gesprek met senioren over muzikale herinneringen. Met deze herinneringen gingen ze aan de slag om aan het einde van de projectweek een persoonlijke mini-muziektheatervoorstelling uit te voeren in de woonomgeving van deze mensen. In diezelfde week repeteerden studenten koorbegeleiding met gelegenheidskoren van bewoners, buurtbewoners, medewerkers en conservatoriumstudenten voor een openbaar optreden aan het einde van de projectweek. Een educatief project met sociaal-maatschappelijke impact waarbij Collectiefleden en studenten meer dan alleen hun artistieke talent met verve hebben ingezet.

Vlieguren maken

Na het verdwijnen van veel productiehuisen is het voor (muziek)theatermakers niet makkelijk om een plek in het werkveld te verwerven na hun afstuderen. Ze hebben tools in handen en een beginnende signatuur, maar deze moeten natuurlijk verder ontwikkeld worden. Ze moeten ervaringen opdoen, vlieguren maken en hun grenzen verleggen. In Nederland zijn er echter niet genoeg grote gezelschappen om al het aanwezige talent te herbergen, en bovendien past niet iedere muziektheatermaker binnen een bestaande gezelschapsstructuur. En hoewel er wel opleidingen muziektheater zijn, is er bijvoorbeeld geen aparte opleiding voor muziektheater- en operaregie en zijn er weinig plekken waar je terecht kunt als je specifiek opera of muziektheater wilt maken. Het Collectief van het Kameroperahuis selecteert nieuwe muziektheatermakers die zichzelf samen met gelijkgestemden verder willen ontwikkelen als maker en /of uitvoerende, en die het begrip muziektheater verder willen onderzoeken. Het artistieke experiment is daarbij noodzakelijk, maar staat niet meer op zichzelf: kunst moet de samenleving in. Dankzij het experiment kan kunst mensen met elkaar verbinden, nieuwe mogelijkheden en perspectieven bieden.

De 48 Hour Opera is geïnspireerd door het 48 Hour Film Project van Mark Ruppert en heeft als doel om het interdisciplinaire maakproces van opera in kaart te brengen. Wat gebeurt er als je het proces onder druk zet door de tijd te verkorten? Welke karaktereigenschappen van een maakproces worden zichtbaar? Welke karaktereigenschappen worden zichtbaar van de afzonderlijke disciplines? Welke disciplines botsen met elkaar? Kan elke discipline wel onder tijdsdruk overeind blijven? Dit experiment gaan de Collectiefleden van het Kamerooperahuis in februari 2015 met elkaar aan onder leiding van toneelschrijver en onderzoeker Anna Maria Versloot.

Perspectief bieden

Onze manier van werken verbreedt het perspectief op de markt voor muziektheatermakers en biedt een waardevolle invulling van het gat tussen opleiding en arbeidsmarkt. Een geselecteerde groep muziektheatermakers krijgt bij ons meerdere jaren de ruimte om hun artistieke ideeën uit te werken en om te experimenteren. Daarnaast leren ze ook om te werken binnen de kaders van een verkregen opdracht. Dit opent nieuwe netwerken en maakt het mogelijk om ideeën uit te wisselen met vakgenoten uit verschillende disciplines. Collectiefleden denken actief mee over het betreden van nieuwe markten en de toegevoegde waarde van kunst voor diverse organisaties en doelgroepen. En als onze muziektheatermakers kennis maken met verschillende soorten publiek, dan maken die verschillende soorten publiek ook kennis met muziektheater. Op die manier versterkt het Kamerooperahuis de culturele bewustwording bij diverse doelgroepen in de samenleving en verbreden we het potentiële publiek van de toekomst. Toptalent inspireert ook anderen om iets te doen met hun passie.

Toen in oktober 2013 de Isala klinieken in Zwolle geopend werden door Koningin Maxima werd als openingsact het Isala Lied gezongen door een koor van 200 mensen en een operazangeres. Het Isala Lied werd geschreven, gecomponeerd en uitgevoerd door Collectiefleden van het Kamerooperahuis die tevens de deelnemers aan het koor geworven hadden onder de medewerkers van Isala. Deze samenwerking bood de Collectiefleden de uitdaging om hun talent in te zetten in een heel andere werkomgeving, maar had tegelijkertijd positieve effecten op de werksfeer in een organisatie die ontstaan was door een fusie. De tekst van het Isala Lied en het optreden had de medewerkers van Isala weer doen beseffen vanuit welke passie ze hun werk doen.

Het Kameroperahuis als partner

Het Kameroperahuis begon in 2007 als broedplaats waar met name opera- en muziektheaterregisseurs een podium kregen voor experiment. Het heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een breder georiënteerde organisatie waar nieuwe muziektheatermakers met een open geest gezamenlijk onderzoeken hoe breed hun genre inzetbaar is. Juist doordat ze er naast hun deelname aan het Collectief tevens een eigen carrière op nahouden levert de samenwerking veel vruchtbare initiatieven op. Uit de eerste jaren zijn inmiddels internationaal bekende regisseurs als Lotte de Beer en Sjaron Minailo naar voren gekomen. Zij kregen bij het Kameroperahuis de kans om meerdere voorstellingen te ontwikkelen en op te voeren. Vanuit het huidige Collectief zijn niet alleen prachtige voorstellingen voortgekomen maar is ook invulling gegeven aan gerichte opdrachten zoals het culturele personeelsprogramma voor Rabobank IJssellanden en de opening van de Isala klinieken in Zwolle. Vanuit onze standplaats Zwolle richten we ons voor de commerciële, educatieve en maatschappelijke projecten met name op de provincies Overijssel en Gelderland. Daarnaast zorgen we voor nationale en internationale zichtbaarheid door op tournee te gaan met onze locatievoorstellingen. Doorlopende samenwerking met partners zoals de Nederlandse Reisopera, ArtEZ, Operadagen Rotterdam en het Stadsfestival Zwolle maakt het mogelijk om vele initiatieven op te pakken en ten uitvoer te brengen. Tegelijkertijd ontstaan er vanuit de onderlinge samenwerking van Collectiefleden geheel nieuwe initiatieven die uitstekend in de markt gezet kunnen worden: theatrale workshops, personeelsprogramma's, kleinschalige optredens. Met een kleine kantoorbezetting en een groot Collectief kunnen we snel en pro-actief schakelen en vormt het Kameroperahuis een interessante, creatieve en flexibele partner voor zowel het bedrijfsleven als maatschappelijke organisaties.

In de zomer van 2014 toerde het Kameroperahuis in een busje door het land met de voorstelling 'Being Arthur'. Een hedendaagse versie van een eeuwenoude legende, waarbij de thema's heldendom en broederschap naar het hier en nu gebracht werden. Componist Lucas Wiegerink was verantwoordelijk voor de verrassende en aantrekkelijke mix van muziekstijlen in de voorstelling: van barok tot hedendaags klassiek met pop-invloeden. Zelf gaf hij aan dat hij door het werken in opdracht (hij componeerde o.a. het Isala lied) op een andere manier was gaan componeren voor 'Being Arthur'.

Investeren in eigen kracht

Om ruimte voor nieuw talent te kunnen blijven bieden is naast een solide basis continuïteit van levensbelang. Toptalent vereist net als topsport doorlopend oefening en training. Ieder jaar een artistiek ei leggen in de vorm van een voorstelling maakt energie vrij voor het werken in opdracht. En het werken in opdracht geeft weer nieuwe inspiratie voor het maken van vernieuwende voorstellingen.

Met de ervaringen en contacten die onze Collectiefleden opdoen bij het Kamerooperahuis hebben ze voldoende bagage om met hun vak hun brood te verdienen. Talentontwikkeling zelf is echter onmogelijk uit de markt te financieren: voor nieuw talent worden geen tophonoraria betaald, op experimenten past geen verdienmodel.

Het maken van een muziektheaterproductie is een lang traject: er worden nieuwe teksten geschreven, er wordt nieuwe muziek gecomponeerd, alle ingrediënten en disciplines worden samengesmeed tot een eindproduct van hoog niveau. Alleen met financiële zekerheid kan zo'n traject jaarlijks opgestart worden en is er voldoende tijd om het aanwezige talent optimaal in te zetten. Alleen dan kan het Kamerooperahuis nieuwe muziektheatermakers na een paar jaar op eigen kracht verder laten gaan.

We zijn blij dat we ons bevinden in de provincie Overijssel, een provincie die vooruit liep op de landelijke ontwikkelingen door al vroeg het belang van talentontwikkeling te onderstrepen. Nu is het zaak om de volgende stap te zetten en de ketengedachte vanaf school tot aan de top te verankeren: talentontwikkeling verdient een plek in de culturele basisinfrastructuur. Zonder talentontwikkeling in de basis bloedt de top immers dood.